

A בס"ד
Intro

Today we will learn בע"ה of דף כ"ב מסכת קדושין
Some of the topics we will learn about include.

נרצע

A **עבד עברי**, Jewish servant, is initially sold for a six year term. If when the term expires he insists on continuing as a **עבד**, Bais Din bores a hole through his earlobe, and he remains a **עבד** until the **זיבל** year, and afterward he becomes free.

A **עבד עברי** becomes a **נרצע** only when the following conditions are met.

1. **עד שיאמר וישנה**
He must state two times that he wants to continue as a **עבד** after **שש**, the six year term expires.
2. **אשה ובנים**
The **עבד** and the **אדון** must each have a wife and children.
3. **אוהב את רבו ורבו אוהבו**
The **עבד** and the **אדון** must be fond of each other.
4. **הוא ורבו אינו חולה**
The **עבד** and the **אדון** must both be healthy.

A

נרצע

נרצע **עבד עברי** becomes a **נרצע** only when the following conditions are met

עד שיאמר וישנה

אשה ובנים

אוהב את רבו ורבו אוהבו

הוא ורבו אינו חולה

B רבו חייב במזונות אשתו ובניו
The **אדון** must also support to the **עבד עברי**'s own wife and children, while he is with him.

עבד כנעני נקנה

בכסף ובשטר ובחזקה

A **ישראל** acquires a Non-Jewish servant in one of three ways:

1. **He pays money to the seller.**
2. **Or he accepts a sale document from the מוכר.**
3. **Or with חזקה, the ישראל has עבד serve him in some way.**

The Gemara will explain how one acquires a **עבד כנעני** with **חזקה**, or with **כשיטה**, drawing the **עבד** toward himself; And cites a Machlokes regarding **הגבהה**, whether one can acquire a **עבד כנעני** by lifting him up.

B

רבו חייב במזונות אשתו ובניו

עבד כנעני נקנה

ובחזקה

The עבד serves him in some way

ובשטר

He accepts a sale document from the מוכר

בכסף

He pays money to the seller

1 So let's review ...

The Gemara continues discussing the Halachos of a נרצע, and cites a Braisa:

The Pasuk in משפטים states

ואם אמר יאמר העבד
אהבתי את אדני את אשתי ואת בני
לא אצא חפשי

The repeated words יאמר יאמר teach

עד שיאמר וישנה

The עבד must state two times that he wants to continue as a עבד after the six year term expires. And the Braisa explains;

בתחילת שש

ובסוף שש

He must make one statement at the beginning and the other at the end. As the Gemara explains both statements are made during the final year of שש, and

בתחילת

פרוטה אחרונה

He states this once before the final moment of his term

when at least one פרוטה of work remains, because the

Pasuk states

אמר יאמר העבד

He must state this while he is still a עבד, and if less than

one פרוטה remains, he is not considered a עבד anymore

ובסוף

פרוטה אחרונה

And he states this again during the final moment of his

term when less than one פרוטה remains, because the Pasuk

states

לא אצא חפשי

עד שיאמר

בשעת יציאה

He must state this at the moment that he becomes free, and if one פרוטה still remains, it is not yet יציאה.

=====

2 In addition to the above-mentioned Pasuk in משפטים there is a similar Pasuk in ראה;

והיה כי יאמר אליך

לא אצא מעמך

כי אהבך ואת ביתך

כי טוב לו עמך

The Gemara cites a Braisa that mentions six situations in which the עבד does not become a נרצע.

1.

The עבד, and the אדון, the owner, must each have a wife and children. However,

לו אשה ובנים

ולרבו אין אשה ובנים

אינו נרצע

If only the עבד has the שפחה and the עבדים, but the אדון does not have a wife and children, the עבד is not נרצע, because

the Pasuk states that the עבד tells the אדון

כי אהבך ואת ביתך

I love you and your family, and here the אדון does not have a family.

1

Halachos of a נרצע...

ברייתא:

פרשת משפטים:

ואם אמר יאמר העבד
אהבתי את אדני את אשתי ואת בני
לא אצא חפשי

על לאמר ולפני

He must state two times:

בתחילת שש ובסוף שש

ובסוף

פרוטה אחרונה

לא אצא חפשי
על לאמר ולפני יציאה

בתחילת

פרוטה אחרונה

אמר יאמר העבד
While he is still a עבד

2

פרשת ראה:

והיה כי יאמר אליך לא אצא מעמך
כי אהבך ואת ביתך כי טוב לו עמך

ברייתא:

עבד עברי does not become a נרצע
Six situations in which the עבד עברי

1

The עבד and אדון must each have a wife and children

However,

לו אשה ובנים
ולרבו אין אשה ובנים
אינו נרצע

כי אהבך ואת ביתך

3 2.
And vice versa
לרבו אשה ובנים
ולו אין אשה ובנים
אינו נרצע
Because the Pasuk states that the עבד says
אהבתי את אדוני
את אשתי ואת בני
I love my family, while here he does not have a family.

3 2
לרבו אשה ובנים
ולו אין אשה ובנים
אינו נרצע

אהבתי את אדוני
את אשתי ואת בני

4 3.
The עבד and the אדון must be fond of each other. However
הוא אוהב את רבו
ורבו אינו אוהבו
אינו נרצע
If the עבד is fond of his אדון, but the אדון is not fond him, he
is not נרצע, because the Pasuk states
כי אהבך ואת ביתך
כי טוב לו עמך
The word עמך implies that the אדון and עבד must have
mutual feelings.

4 3
The עבד and the אדון
must be fond of each other
However,

הוא אוהב את רבו
ורבו אינו אוהבו
אינו נרצע

כי אהבך ואת ביתך
כי טוב לו עמך

They must have mutual feelings

5 4.
And vice versa
רבו אוהבו
והוא אינו אוהב את רבו
אינו נרצע
Because it says
כי אהבך

5 4
רבו אוהבו
והוא אינו אוהב את רבו
אינו נרצע

כי אהבך

- 6 5.
 The עבד and the אדון must both be healthy. However,
 הוא חולה
 ורבו אינו חולה
 אינו נרצע
 If the עבד was sick, but the אדון was not sick, he is not נרצע,
 because the Pasuk states
 כי טוב לו עמך
 The עבד has it good while he is with his אדון.

6 5

The עבד and אדון must be healthy
 However,
 הוא חולה
 ורבו אינו חולה
 אינו נרצע

כי טוב לו עמך
 The עבד has it good
 while he is with his אדון

- 7 6.
 And vice versa
 רבו חולה
 והוא אינו חולה
 אינו נרצע
 Because the Pasuk adds the word עמך that the אדון must
 also have it good while he has the עבד
 =====

7 6

רבו חולה
 והוא אינו חולה
 אינו נרצע

כי טוב לו עמך
 The אדון must also have it good
 while he has the עבד

8

The Braisa continues, the Pasuk states

כי טוב לו עמך

עמך במאכל עמך במשתה

The אדון must treat the עבד עברי equally, by providing him with the same good food and drink, and a comfortable bed, as the אדון, therefore

מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי

כקונה אדון לעצמו

A person who acquires a עבד עברי is considered as if he acquired an owner for himself!!

The Braisa continues; the Pasuk states,

ויצא מעמך הוא ובניו עמו

מכאן שרבו חייב במזונות בניו

When the עבד עברי goes free, his children leave with him.

Obviously, the children are not עבדים?

Therefore, this teaches us that the אדון must also support the עבד's own children while he is with him.

Similarly, the Pasuk states

אם בעל אשה הוא ויצאה אשתו עמו

מכאן שרבו חייב במזונות אשתו

His wife leaves with him. This is the source that the אדון must also support the עבד's own wife while there.

=====

8

The Braisa continues...

כי טוב לו עמך
עמך במאכל עמך במשתה

The אדון must treat the עבד עברי equally,
by providing him with the same good food and drink,
and a comfortable bed, as the אדון

מכאן אמרו כל הקונה עבד עברי
כקונה אדון לעצמו

ויצא מעמך הוא ובניו עמו
מכאן שרבו חייב במזונות בניו

When the עבד עברי goes free, his children leave with him.

Obviously, the children are not עבדים?

Therefore, this teaches us
that the אדון must also support the עבד's children
while he is with him

Similarly,

אם בעל אשה הוא
ויצאה אשתו עמו

מכאן שרבו חייב במזונות אשתו

The אדון must also support
the עבד's own wife while there

9

Zugt Di Mishnah

עבד כנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה
A איש acquires a non-Jewish servant in one of three ways.

1. He pays money to the seller.
2. Or he accepts a sale document from the מוכר.
3. Or with חזקה, the ישראל has the עבד serve him in some way.

This is derived from the Pasuk והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה
A איש of עבד כנעני to שדה אחוזה, an inherited field;
מה שדה אחוזה
נקנה בכסף בשטר ובחזקה
אף עבד כנעני
נקנה בכסף בשטר ובחזקה

However there IS a distinction, in that שדה אחוזה חוזרת לבעלים ביובל
A איש is sold temporarily and must be returned at יובל. However, עבד כנעני אינו חוזר לבעלים ביובל
He is sold permanently, because the Pasuk states לעולם בהם תעבדו
The עבד כנעני works forever.

9

מלפני:

עבד כנעני נקנה

ובחזקה

The עבד serves him in some way

ובשטר

He accepts a sale document from the מוכר

בכסף

He pays money to the seller

This is derived from the Pasuk:

והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת אחוזה

A איש acquires a non-Jewish servant in one of three ways:

מה שדה אחוזה נקנה בכסף בשטר ובחזקה

אף עבד כנעני נקנה בכסף בשטר ובחזקה

However there IS a distinction

עבד כנעני אינו חוזר לבעלים ביובל

שדה אחוזה חוזרת לבעלים ביובל

לעולם בהם תעבדו

10 The Gemara mentions two other ways in which one can acquire a עבד כנעני.

1.

The Braisa adds

תנא אף בחליפין

If the מוכר hands the לוקח an item, for example, a סודר, a scarf, when the לוקח accepts this, he acquires the עבד.

2.

שמואל adds

עבד כנעני

נקנה במשיכה

One also acquires a עבד כנעני if he pulls the עבד to himself.

=====

10

Two other ways
one can acquire a עבד כנעני

1

ברייתא:

תנא אף בחליפין

2

שמואל adds

עבד כנעני
נקנה במשיכה

11 The Gemara elaborates on the way to acquire a עבד with משיכה

כיצד

תקפו ובא אצלו

קנאו

If the לוקח took hold of the עבד and drew him to himself, he certainly acquires the עבד. But

קראו ובא אצלו

לא קנאו

If he only called to the עבד, and the עבד came to him, he does not acquire the עבד, because

עבד

אדעתיה דנפשיה קאזיל

A עבד, who has his own mind, may not necessarily have followed the לוקח's call, but rather came on his own.

11

The way to acquire a עבד with משיכה

ט"ז:

קראו
ובא אצלו
לא קנאו

If he only called to the עבד
and the עבד came to him

תקפו
ובא אצלו
קנאו

He took hold of the עבד
and drew him to himself

עבד

אדעתיה דנפשיה
קאזיל

12 However, regarding a בהמה the Braisa rules

קורא לה והיא באה
'או שהכישה במקל ורצתה לפניו וכו'
קנאה

If the לוקח called to the בהמה, and it came to him, or he hit the בהמה with a stick and it ran before him, he does acquire the בהמה, because

בהמה
אדעתא דמרה אזלה
A בהמה has no mind of its own and it comes only because of the master's call.

Therefore, רב אשי says;

עבד קטן כבהמה דמי

A minor,

קראו ובא אצלו

קנאו

Because

אדעתא דמרה אזלה

A קטן has no דעת, and he comes only because of the לוקח's call.

=====

12

Regarding a בהמה:

בריייתא:

קורא לה והיא באה
או שהכישה במקל
ורצתה לפניו וכו'

קנאה

בפאה אצנתא דמרה אלא

Therefore, רב אשי says;

עבד קטן
כבהמה דמי

Because

אצנתא דמרה אלא

13 The Gemara cites a Braisa regarding the ways to acquire a עבד with חזקה.

כיצד בחזקה
התיר לו מנעלו
או הוליך כליו אחריו לבית המרחץ

If the עבד untied his owner's shoes, or brought his clothing to the bathhouse; or

הפשיטו הרחיצו סכו גרדו הלבישו הנעילו

Or if the עבד did one of the following, he undressed, or washed him, smeared, or scraped him, dressed him or put on his shoes.

OR

הגביהו הוא לרבו

קנאו

If the עבד picked up the owner;

In all these cases the owner acquires the עבד through חזקה because the עבד attended to his personal needs, which indicates servitude. However,

הגביהו רבו לו

לא קנאו

If the owner picked up the עבד, he does not acquire the עבד, because as Rashi in Masechta בבא בתרא explains לא שייכא הגבהה כי אם במטלטלי

שאין דרך להגביה בני אדם

Moveable objects are acquired by הגבהה, because they are usually picked up, but a עבד is not acquired by הגבהה, because humans are usually not picked up.

שמעון רבי disagrees and says

לא תהא חזקה גדולה מהגבהה

שהגבהה קונה בכל מקום

One does acquire a עבד through הגבהה, because הגבהה is a stronger קנין than חזקה as it can acquire in all areas, even in the מוכר's property, while other קנינים such as ברשות מוכר and מסירה cannot acquire. Therefore, if one can acquire a עבד through חזקה, he certainly can also acquire him with הגבהה.

13

ברייטא:

כיצד בחזקה

התיר לו מנעלו

the עבד untied his owner's shoes

או הוליך כליו אחריו
לבית המרחץ

Brought his clothing to the bathhouse

הפשיטו הרחיצו סכו
גרדו הלבישו הנעילו

Undressed, or washed him,
smeared, or scraped him,
dressed him or put on his shoes

הגביהו הוא לרבו

The עבד picked up the owner

קנאו

Because the עבד attended to his personal needs,
which indicates servitude

רבי שמעון:

לא תהא חזקה
גדולה מהגבהה
שהגבהה
קונה בכל מקום

תנא קמא:

הגביהו רבו לו
The owner picked up the עבד

לא קנאו

לא לייכא פגריה כי אם במטלטלי
לאין דרך להגביה בני אדם